

Fremsat den 22. februar 2022 af Uffe Elbæk (FG) og Sofie Carsten Nielsen (RV)

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af forsøg med et borgerting i Folketinget

Folketinget beslutter inden udgangen af indeværende folketingsår at igangsætte et 3-årigt forsøgsprogram, hvor deliberativt demokrati testes på nationalt niveau, ved at der oprettes et såkaldt borgerting bestående af frivillige og tilfældigt udvalgte borgere. Borgertingets sammensætning skal afspejle et bredt og repræsentativt udsnit af befolkningen, bl.a. ved at sikre diversitet inden for køn, alder, geografisk placering og indkomst.

Borgertinget skal bidrage til oplysning, offentlig debat og udvikling af ny politik. Borgertinget skal have mulighed for at afgive konkrete anbefalinger til Folketinget, og

borgertingsmodellen skal indeholde en vis forpligtelse for politikere og Folketinget, f.eks. ved at relevante folketingsudvalg forpligtes til at behandle anbefalingerne, eller ved at borgertinget gives mandat til at sende en repræsentant med observatørstatus til relevante udvalg.

Det foreslås desuden, at der nedsættes en ekspertgruppe, som i samarbejde med borgertingets medlemmer skal evaluere forsøgsordningen og efter 3 år vurdere, hvordan borgertingsmodellen fungerer, hvordan den kan forbedres, og om det skal anbefales, at borgertinget gøres permanent.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en delvis genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 21, folketingsåret 2020-21. Der henvises til www.folketingstidende.dk, Folketingstidende 2020-21, tillæg A, B 21 som fremsat, og tillæg F, møde 22, kl. 13:34. Det nævnte beslutningsforslag var i sig selv en genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 43, folketingsåret 2019-20.

Oprettelsen af et nationalt borgerting i Danmark

Demokrati er ikke blot en styreform, men også en livsform, der udleveres i samtalen mellem mennesker. Et stærkt demokrati er derfor afhængigt af en engageret og oplyst befolkning, som har gode muligheder for at påvirke og deltage i politiske processer.

Med borgerforslag har Folketinget taget det første skridt mod et stærkere, mere åbent og mere involverende demokrati. Forslagsstillerne mener, at det nu er tid til at tage endnu et skridt. Det foreslås derfor, at der etableres et 3-årigt forsøgsprogram med deliberativt demokrati på nationalt niveau.

Model for borgertinget

Det foreslås helt konkret, at der oprettes et såkaldt borgerting. Den endelige indretning af borgertinget udformes af en gruppe nationale og internationale eksperter samt borgere med erfaringer fra borgersamlinger.

Forslagsstillerne vil derfor ikke foreslå en konkret model, men forestiller sig, at et nationalt borgerting i Danmark vil læne sig op ad de borgertingsmodeller, vi kender fra andre lande, herunder sådan at borgertinget vil bestå af frivillige borgere, der udtrækkes tilfældigt, f.eks. via vores e-bokssystem, og at borgerne afspejler et bredt og repræsentativt udsnit af befolkningen. Borgertinget udvælger politiske emner, som medlemmerne ønsker at diskutere, og borgertinget skal have mulighed for at afgive konkrete anbefalinger til Folketinget.

Dog er det forslagsstillerne klare holdning, at indretningen af ordningen bør indeholde en vis procesforpligtelse for politikerne for at sikre, at Folketinget forholder sig til anbefalingerne. Det kan f.eks. være ved, at relevante folketingsudvalg forpligtes til at diskutere anbefalingerne, at man i Folketinget forpligter sig til at modtage en årlig redegørelse i Folketingssalen, eller at borgertinget får mandat til at sende en repræsentant med observatørstatus til relevante folketingsudvalg på lige fod med den ordning, vi har i dag for folketingsmedlemmer, der ikke er faste medlemmer i et udvalg, jf. § 7, stk. 5, i Folketingets forretningsorden.

Sidst, men ikke mindst, foreslås det, at der nedsættes et ekspertpanel, som skal følge arbejdet i borgertinget. Ekspertpanelet kan f.eks. bestå af danske og internationale eksperter i borgerinddragelse og demokratiske processer og medlemmer af Folketingets Præsidium. Ekspertgruppen skal i samarbejde med borgertingets medlemmer evaluere forsøgsordningen og efter 3 år vurdere, hvordan borgertingsmodellen kan forbedres, og om forsøgsordningen skal gøres

permanent. For at sikre den nødvendige administrative og organisatoriske support foreslås det, at Folketinget understøtter borgertinget med de nødvendige organisatoriske ressourcer.

Afsæt i nationale og internationale erfaringer

I Københavns Kommune har man allerede eksperimenteret med at involvere borgerne mere i den politiske beslutningsproces gennem en række borgersamlinger om fornyelsen af Indre By, som det f.eks. er beskrevet i artiklen »Ny metode for borgerinddragelse: Fornyelse af Indre By skal besluttes sammen med borgerne« fra Altinget den 27. oktober 2019. Andre steder i verden er man gået endnu længere og har indført forskellige former for borgerting. Det gælder bl.a. i dele af Canada, Australien og Frankrig, men også i byer som Madrid (beskrevet i Dagbladet Informations artikel »Eliten skal ikke bestemme alt. Derfor er borgerting en over 2300 år gammel god idé«, den 20. maj 2019) og den polske by Gdansk (beskrevet i publikationen »Citizens' Assemblies – Guide to democracy that works« fra 2018 af den polske forsker Marcin Gerwin) og i den tysktalende del af Belgien, hvilket man så i det såkaldte G1000-projekt.

Erfaringerne fra de nævnte lande og byer er generelt gode. Det er de også i Irland, hvor man har oprettet The Citizens' Assembly, hvor størstedelen af medlemmerne er almindelige borgere udvalgt gennem lodtrækning. Det irske borgerting kan komme med konkrete anbefalinger til det nationale parlament, hvilket bl.a. har medvirket til, at parlamentet valgte at afskaffe et forbud mod abort. Forud for afstemningen blev der i borgertinget afholdt en række folkehøringer med inddragelse af eksperter og forskellige synspunkter, som endte med, at borgertinget valgte at anbefale parlamentet at afskaffe forbuddet mod abort. Denne anbefaling valgte et flertal i parlamentet efterfølgende at imødekomme, hvorfor abort i dag er lovlig i Irland. Forløbet er bl.a. beskrevet i Dagbladet Informations artikel »I Irland har borgerting skabt store forandringer. Det bør Danmark lade sig inspirere af« fra den 22. maj 2019.

Forslagsstillerne mener, at Danmark bør lade sig inspirere af de gode erfaringer med borgerinddragelse og deliberative processer fra udlandet. Foruden ovenstående eksempler kan Folketinget også lade sig inspirere af arbejdet under OECD's ekspertpanel The Future of Democracy eller det internationale netværk Democracy R&D, der begge rummer nogle af de dygtigste eksperter og organisationer inden for demokrati, borgerinvolvering og deliberative metoder.

Deliberativ borgerinddragelse har positiv effekt på demokratiet

Blandt forskere er der enighed om, at deliberative processer har positive effekter på demokratiet. I dag findes der allerede gode erfaringer fra mange lande i forhold til at ansvarliggøre borgere og sikre demokratisk læring gennem deliberativ, dialogbaseret borgerinddragelse. Forskningslit-

teraturen viser, at brug af borgerforsamlinger i politiske processer kan adressere en række af demokratiets nutidige udfordringer (»Klima, borgerting og demokrati: hvad siger forskningen?«, Klima- og omstillingsrådet, 2020, side 5).

Helt konkret viser erfaringerne, at en forpligtende borgerdialog under de rette institutionelle betingelser kan

- øge borgernes ejerskab til og legitimiteten af beslutninger,
- forbedre kvaliteten af løsningsforslag og lovgivning,
- øge tilliden til politiske institutioner,
- mediere mellem modsatrettede interesser,
- fungere som værn mod manipulation og demagogi i politiske beslutningsprocesser,
- modvirke polarisering og dybe skel i samfundet,
- øge borgernes viden om politiske spørgsmål,
- øge borgernes politiske involvering,
- øge borgernes medejerskab over politiske problemer og
- gøre det nemmere for borgere at oversætte deres eksisterende værdier til konkret politisk handling.

(»Giv klimaborgerting bedre rammer, baggrundsnote«, Københavns Universitet, 2021, side 5-10, og »Klima, borgerting og demokrati: hvad siger forskningen?«, Klima- og omstillingsrådet, 2020, side 5).

I et samfund med en voksende mistillid til politikere og det politiske system, og hvor nogle kommentatorer hævder, at det politiske system er brudt sammen og ikke formår at levere langtidsholdbare løsninger på væsentlige samfundsproblemer (»Giv klimaborgerting bedre rammer, baggrundsnote«, Københavns Universitet, 2021, side 3), mener forslagsstillerne, at det er relevant som aldrig før at se på nye løsninger, som kan bremse den negative udvikling. Her mener forslagsstillerne, at en stærkere indførelse af en deliberativ, dialogbaseret borgerinddragelse skal ses som en del af løsningen.

Skriftlig fremsættelse

Uffe Elbæk (FG):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af forsøg med et borgerting i Folketinget.

(Beslutningsforslag nr. B 105)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.